

mi

ŽELJKO JEŽ

OK MI Valjevo

14000 VALJEVO

Železnička bb

лист младих истраживача србије ● број 23 ● X 1983.

ДА Л' СМО СВЕЦИ ?

ДА Л' СМО СВЕЦИ?

Недавно на једном саветовању о будућности омладинских истраживачких акција један од учесника, у контексту свог излагања, примети да међу присутнима (најодговорнији, бивши и садашњи људи организације МИС) не види готово ни једно ново лице. Већ годинама, се, како рече, врте исти људи на истим местима.

Има у тој констатацији, сигурно, доста истине.

Шта је, заиста, са новим, младим људима? Зар међу многобројним учесницима наших летњих акција — дичимо се цифром која сваког лета многоме премашује 1500 — и онима који прођу (већина и остане) кроз нашу организацију нема људи који су по својим способностима и идејама заслужили да им се повере одговорна (чак и она најодговорнија) места? Жаловно би било ако је то тачно. Али, срећом, није.

Биће ипак да је у питању нешто друго.

Затворили смо се изгледа, зачурили у властите љуштуре и тако постали имуни на утицај околине, постали отпорни и на жалост, не пријемчиви за нове ветрове — носиоце нових идеја и замисли. Закитили смо се, чини се, ореолом незаменљивих, свезнајућих, не погрешивих, па о „неким новим клинцима“ и не размислимо много. Уопште — како рече неко на већ споменим саветовању — не школујемо кадрове. Препуштамо то некаквој стихији и то нам се, наравно, жестоко лупа о главу. У немалом броју организација активност је готово замрла (а њихови „председници, потпредседници и секретари“ који би што се година проведених на тим местима тиче, да то закон омогућава, сутра

могли у пензију — уопште не намеравају да се повуку и уступе место новим, способнијим, иницијативнијим и идејама богастијим људима). Већ годинама поједини програми на акцијама не да не дају никакве резултате, већ организацији нано се лагу коју је тешко спрати, а све то „захвалјујући“ руководећим тимовима тих програма истраживања (треба ли рећи да су то годинама једни те исти људи?) који не увиђају, или то не желе, да их је време и знање које они носе већ одавно негазило, постали су (или су то увек и били) неспособни да раде то што раде. Анализе таквих ситуација у организацији најчешће се завршавају констатацијом да нема кадрова. А она је у основи нетачна. Не да нема основа тези о недостатку кадрова — опет мишљење једног учесника на саветовању — већ нема места у организацији Младих истраживача онима који ту тезу заступају и прихватају.

Непотребно је, сада, поновати како и организацији младих (а не за младе) каква је наша нема незаменљивих. Нема ни безгрешних. А понајмање је оних свезнајућих.

На другој страни, свима нам је познато да цементирање (ма који алиби се узимао) неке идеје, монопол одређеног круга људи на њу, гаси саму ту идеју, или је, често, претвара у њену супротност. Не цементирамо ли ми оваквим понашањем, полако, идеју наше организације?

Нису ли и предстојеће изборне активности у организацијама повод да трезвено размислимо о томе?

Ј. Божановић

ФЛОМАСТЕРОМ

НАГРАДЕ

НАШИ ПРЕДЛОЗИ

Републичка конференција ССО Србије доделиће и ове године награде и признања заслужним, истакнутим појединцима, организацијама и институцијама чијим вишегодишњим ангажовањем су постигнути изузетни радни и стваралачки резултати и дат допринос развоју и афирмацији ССО и младих уопште.

Организација МИС предложила је, овај пут, за признање „Смели цвет“ младе астрономе. Астрономски програм је један од првих којим се баве млади истраживачи на својим акцијама (од прве ОРА „Тимок 77“ па до последње „Титовим путем 83“ „звездобуљци“ су веома успешно реализовали свој програм). Главни вид активности младих астронома су акције и експедиције (тема истраживања су углавном астроклимат и метеори), али поред тога орга-

низују и велики број семинара на којима на практичан начин образују и информисају нове чланове о својим активностима. Од почетка свог рада астрономи имају плодну сарадњу са Народном опсерваторијом у Београду, а од почетка ове године сарађују и са Интернационалном унијом астронома аматера — метеорска комисија са седиштем у Бриселу.

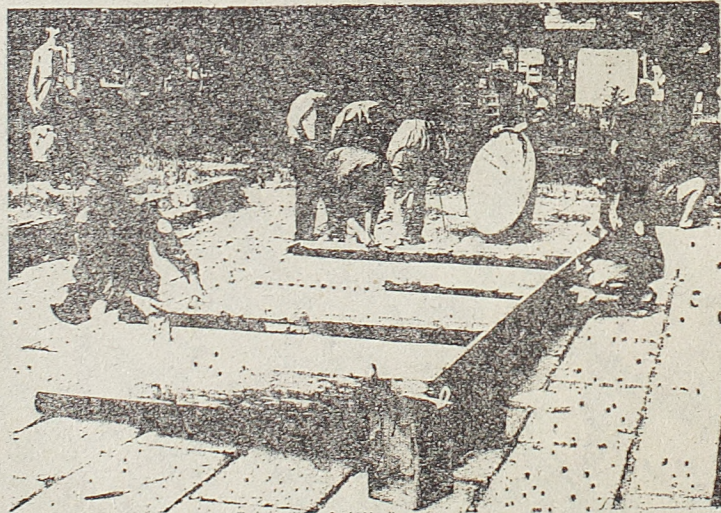
За плакету „16. новембар“ предложен је, од стране МИС, Ивица Панов, студент II године Фармацеутског факултета у Београду, дугогодишњи истакнути активиста наше организације (један је од најзаслужнијих за формирање организације МИ у Великој Плани, чији је председник био, а био је и члан Председништва РК МИС).

Агенција „МИ“

КАЗАЛИ СУ...

АКАДЕМИК ПАВЛЕ САВИЋ „НИН“ 9. ОКТОБАР 1983.

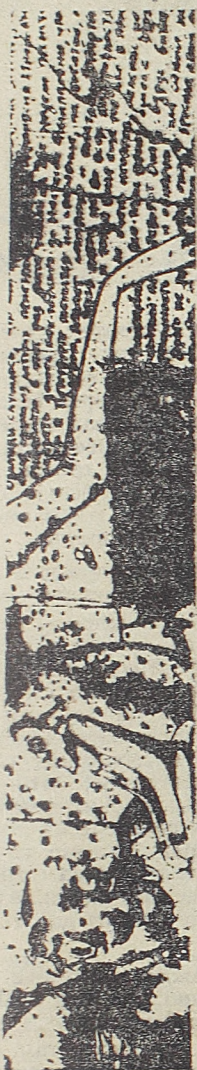
„У НАШОЈ ОБЛАСТИ КОЈОМ СЕ ЈА БАВИМ, ОД ПРВИХ ПОРАТНИХ ПА ДО ШЕЗДЕСЕТИХ ГОДИНА, МИ СМО ИШЛИ РАМЕ УЗ РАМЕ СА ВРЛО РАЗВИЈЕНИМ ЗЕМЉАМА. СЕБАМ СЕ ДА СМО НА СВЕ ТРИ КОНФЕРЕНЦИЈЕ О МИРНО-ДОПСКОЈ ПРИМЕНИ НУКЛЕАРНЕ ЕНЕРГИЈЕ КОЈЕ СУ ОДРЖАНЕ У ЖЕНЕВИ, БИЛИ ПО СВОМ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОМ РАДУ У РАНГУ СА ФРАНЦУЗИМА, ШВЕБАНИМА, НОРВЕЖАНИМА. У ТО ВРЕМЕ НЕМЦИ СУ ДОЛАЗИЛИ ДА ИМ ВРШИМО АНАЛИЗЕ РЕАКТОРСКИХ МАТЕРИЈАЛА У ВИНЧИ. ТАДА НИКО ОД НАШИХ НАУЧНИКА НИЈЕ ЖЕЛЕО ДА ИДЕ У ИНОСТРАНСТВО, ЧАК СУ МНОГИ МЛАДИ НАУЧНИ РАДНИЦИ ИЗ ВИНЧЕ НЕВОЉНО ОДЛАЗИЛИ НА КРАЈЕ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ У ДРУГЕ ЗЕМЉЕ. А ДАНАС? ТЕШКО ДА БИХ МОГАО ДА НАВЕДЕМ НЕКИ АКТИВНИЈИ ИСТРАЖИВАЧКИ ЦЕНТАР КОД НАС“.

ми

Лист Младих истраживача Србије • Издаје Информативно-аналитички центар РК МИС • Одговорни уредник: Милослав Николић • Главни уредник: Јадранко Божановић • Технички уредник: Зоран Михаиловић • Редакција: Гојислав Јевтић, Сулејман Меленчевић, Владимир Милић, Горан Митић, Билана Станковић, Јасмина Годоровић • Примерак листа је бесплатан • Прилози се не говорају и не враћају • Адреса редакције: Републичка конференција Младих истраживача Србије, Хо Ши Мина 27; 11070 Нови Београд; телефон 011/146-659 • Штампана: ГРО „Глас“, Београд, Влајковићева 8; телефон 011/340-551

У К Р А Т К О

Млади истраживачи стоматолошког факултета у Београду, одржали су 28. октобра 1983. године редовну годишњу Скупштинску свог Клуба „Др Милан Стојићевић”, која је имала помало свечарски карактер, а разлог за то је додељивање Октобарске награде Града Београда за студентски научни рад, за елаборат са стоматолошке ПА у Ваљеву 1982.

За председника клуба поново је изабран Бранислав Караџић, а за потпредседника Добривоје Вујчић.

И у Параћину је најзад основано Друштво МИ у ком тренутно раде две групе: за археологију (40 људи) и етнологију (20 чланова). Председник Друштва је средњошколац Мишел Милијашевић.

Вредни Параћински етнологи су реализовали су крајем октобра истраживачку акцију (учествовало 12 чланова) у околним местима Бунису и Трубарима.

У ОК Младих истраживача Краљева завршена је изборна активност. За новог председника ОК МИ Краљева изабран је Миодраг Огњановић, учесник овогодишње астрономске акције, а за секретара још један астроном Дејан Милетић. За делегате у РК МИС изабрани су Ненад Нешовић, досадашњи председник, и Гордана Радоњић.

У Истраживачкој станици у Петници, почетком новембра биће пуштена у рад мала хидроелектрана снаге 15 KW. Хидроелектрана се налази на реци Бањи, испод улаза у Петничку пећину код самог врата Бање, и представља први објекат те врсте на подручју северозападне Србије.

Хидроелектрана ће давати струју Истраживачкој станици, а вишак у електричну мрежу.

НЕ ЗНАЈУ ЉУДИ

МНОГО О НАШОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ, А КАЖУ ДА БИ ЖЕЛЕЛИ ДА РАДЕ У ЊОЈ, ДА ИМ ВЕРУЈЕМО

На само пет километара од границе са НР Бугарском налази се Димитровград, варошица која се развија невероватно брзо. Од некадашње меса са једном улицом и стотинак кућа постао је данашњи град који све више прераста у град младих. Има основну школу, центар за умерено образовање дом културе и све остало што је пожељно младим људима. Међутим, да ли има истраживача? Го је питање на које сам желео да потражим одговор.

Како ствари сада стоје, овде нема званичне организације младих истраживача. Међутим, интересовања међу младим људима има и то чак веома великог. Разговарао сам са младима из скоро свих структура и, могу рећи да је добра већина за истраживаче. На другој страни, има доста њих који нису ништа чули о оваквој организацији за шта је, наравно, криво лоше информације.

Стиче се утисак да су основци најмање упознати са појмом истраживача. Припрему нижи разреди, док виши понешто и знају. Међутим, већ после краћег објашњења и неколико основних напомена о истраживачима већина је била веома заинтересована. Највише су се интересовали за саме истраживачке акције (како изгледају и шта се на њима ради) а потом за рад археолошке и биолошке секције. У школи имају доста сличних секција тако да им је то,

за сада, једина замена истраживачке организације.

Велико интересовање за истраживачке програме показали су и усмерењаци. И овде је, на жалост, информисање о младим истраживачима веома слабо, међутим интересовања има. Нарочито их интересују програми из физике, астрономије и свега онога што већ у школи раде. Како један од њих рече, значајну улогу могу пружити и професори који су се и до сада трудили да обезбеде бар некакав самостални рад ученика.

Старији омладинци су, чини се, мање заинтересовани јер их највише привлачи дом културе и гаражно, музика и забава.

На питање зашто нема истраживачке организације чини ми се да је најбољи одговор дао један усмерењак који је рекао: „Па зато што нико није покушао да је оснује.

Ето таква је ситуација у Димитровграду. Млади желе да раде, а организације ипак нема. Не знам каква је ствар са другим условима али претпостављам да би истраживачи овде могли живети јер има и других организација које овде добро живе и раде. Можда нису довољно способни да сами створе организацију, па би им, чини се, свака помоћ са стране била веома корисна. Ето прилике да у времену када нам многе организације замиру створимо једну нову и вероватно успешну.

Томислав Језић

НИШ

КАО ПАРИП

КОЈИ ОНАКО МЛАД, ПУН СНАГЕ И ЕНЕРГИЈЕ ТРЕБА ДА ЗАГАЛОПИРА ОВОГ ТРЕНТА

Истекло је и ово истраживачко лето и донело своје плодове и искуства. Млади истраживачи су се нашли на прагу нове истраживачке године, по чели су са радом.

Прво је у свим друштвима истраживача било актуелно одржавање годишњих скупштина и избори. Било је значајно то што су истраживачи, који су учествовали на две акције Нишпија, „Сићево 83” и „Ђуприја 83”, са тих акција понели један дух заједништва, другарства и жеље за радом. Посебивали су једни друге на тим скупштинама и од самог почетка истраживачи су почели припрему првих терена. На свим скупштинама показало је интересовање и оријентација за следеће програме истраживања: енергетике, медицина, биологија, фармакогнозија, етномедицина, екологија и астро-

номија. То су претежно програми са којима су се млади већ сусретали у току даљег рада.

Онако како је испланирано на скупштинама припремљени су већ и изведени неки терени. Друштво „Др Сава Петровић” већ је извело две мини акције које су наставак ранијих школских истраживања. Прво истраживачко друштво у Нишу „Јосиф Панчић” такође је извело једну теренску акцију на неколико планинама, док истраживачи медицинске школе нестрпљиво припремају своја истраживања са новим програмом етномедицине.

Сав овај рад подсећа на младог парипа који буја од снаге и нестрпљиво копа земљу копачком спремајући се да потрчи. Потрчите истраживачи!

С. Пешћ

■ НА СЛИЦИ СУ ПРЕДСЕДНИК И СЕКРЕТАР РК МЛАДИХ ИСТРАЖИВАЧА СРБИЈЕ У ЈЕДНОМ ДОСТА ПОВЕРЉИВОМ РАЗГОВОРУ. ИСТРАЖИВАЧКИ ШЕРЕТИ ОДМАХ ОВО ПРОГЛАСИШЕ НОВОМ ДРУШТВЕНОМ ИГРОМ — „КАДРОВСКА КОМБИНАТОРИКА”.

ДАНАК УВОЗНОЈ ПАМЕТИ

Горан Гнус је председник комисије за високо образовање и науку републичке конференције ССО Србије

■ Наука је коначно добила место које и заслужује.

Велики број наших докумената, одређења, па и овај дугорочни програм економске стабилизације, говоре о томе да је практично наша једина перспектива, једини излаз ослањање на сопствене снаге. А то првенствено значи ослањање на научне потенцијале који ће, по природи ствари, својим деловањем, деловањем науке у друштву довести до тога да се све оне ствари које не ваљају у друштву, а знамо колико их је, у неком наредном периоду побољшају. Чињеница је да је наука у досадашњем периоду била на маргинама друштвених збивања, сувише смо се укупно ослањали на неку увезену памет, а сада је мање-више свима јасно шта смо све уз ту памет увезли. Веома велики део садашњих тешкоћа у којима се налазимо вероватно је узрокован тим претераним ослањањем на туђу памет, туђа истраживања. Оно што је у једном тренутку изгледало оптимално, најјефтиније сада се показало као практично најскупије.

■ Млади су, сигурно, тај део друштва који је ту могао највише допринети.

На жалост, у свему томе ништа што је перспектива, а то је увек младост, увек је, и раније а можда сада и више него раније, била у подређеном положају. Када то кажем мислим на младе, стручне, научне кадрове у свим структурама, у свим деловима друштва, и процесу образовања, и у процесу научноистраживачког рада и у привреди.

■ Шта је разлог томе?

Први и основни разлог је то што млади у основи нису обучени за научноистраживачки рад, нису спремни за њега. Сувише се на свим образовним нивоима инстигира на репродукцији онога што је сазнато, мало има самообразовања, а најмање је креативног рада у коме би млади кроз неки вид истраживања дошли до некаквих сопствених знања која су, наравно, онда и вреднија. После тог процеса образовања млади људи се одређују, али они су већ тада неспособни и неспремни да се одмах укључе тамо где би требали да се укључе, па чак и они најквалитетнији који су ипак кроз тај процес стекли неки квалитет из ових или оних разлога (не можемо, дакле, тврдити да је иста ситуација у свим организацијама основног, усмереног вишег или високог образовања — част изузецима). И онда ти млади људи, неспремни да се

на прави начин укључе у све друштвене токове, крећу, што се оно каже, грлом у јагоде. Појединци, опет на овај или онај начин, доспевају у неки научноистраживачки институт или организацију, али ту се суочавају са низом за њих нерешених проблема који их често за трајно одвраћају од научноистраживачког рада. Прво, веома је лош материјални поло-

жај таквих организација. То је први ограничавајући фактор. Други је она неспособност за бављење научноистраживачким радом, и трећи, који може одређујуће да делује, да је укључио у друштву наука на неки начин раздробљена у том смислу да постоји огроман број већих или мањих научноистраживачких институција које по свом обиму а онда и оспособљености, по природи ствари нису кадре да се ухвати у континуитет са правим проблемима, и онда, једноставно, људи се осећају неделатним, немоћним, степњеним са свих страна тим и таквим околностима. Онда, на жалост, имамо ту ситуацију каква је тренутно „овде и сада“, када нико није задовољан, око које ће морати да се уради много тога да би се било шта квалитетно добило.

■ Фамозна реформа школства требала би многе ствари да промени набоље.

Сигурно је да је први и основни предуслов кретања напред у тој области та промена у образовању. Међутим, све доћи смо тога да у реформи још увек има много лутања, недоумица, па чак има и појединих концепцијских сукоба око тога како даље. Замислили смо један целиовит систем усмереног образовања, који онако како је замисљен има квали-

тативно нове особине, и који ће између осталог довести до неког напретка у области оспособљавања младих за научноистраживачки рад, с једне, и њихове повезаности са удруженим радом с друге стране. То је такође један од сегмената будуће концепције научноистраживачког рада код нас, значи ослањање на научне потенцијале радних организација. Са-

да угрозе ауторитет, углед угрозе место тог „уваженог“ професора, а чак се дешава да поједини професори безобзирно експлоатишу рад студената, па им кроз вид некаквих кружока, овако или онако, дају некакве своје пројекте које студенти издају, а професори на крају добро искористе.

■ Да не говоримо о асистентима на факултетима.

Материјалне положај асистентата (њихове плате) страховито дестимулативно делује тако да малтене долазимо у апсурдну ситуацију да најбољи студенти не могу бити асистенти због свог материјалног стања. То могу, најчешће, бити само они из бољестојених фамилија, којима је асистентска плата само депарац. Чудимо се некаквом непотизму на Универзитету, а на овај начин се формирају сви услови да се он шири.

■ Можда је питање депласирано, али шта ССО може овде учинити?

То се и ја често питам. Сада смо се дохватили образовања и ту покушавамо да учинимо нешто. Битно смо ограничени, прво, некаквим местом и улогом ССО и његовим ауторитетом. Мислим да смо у прошлом периоду ипак успели да се изборимо за некакве позиције и да можемо равноправно да учествујемо у креирању и доношењу нових одлука што се тиче образовања, међутим што се тиче науке, ту на жалост нисмо успели много да учинимо. У свему томе младих нема или их нема у довољном броју, нарочито на местима где се одлучује.

■ Како видиш Младе истраживаче у научноистраживачком деловању младих?

Млади истраживачи ту могу да одиграју велику улогу, то ја у неколико наврата понављам, али никако да направимо неку концепцију која полази од реалног стања и реалних могућности. Све време тврдим да је некаква перспектива добровољног омладинског рада та Омладинска истраживачка акција, људи су све мање спремни бар се мени тако чини, да се баве само физичким пословима. Повећавање квалитета су ОИА, оне пружају много више креативности, али траже стваралачке напоре. То је стварно наша перспектива оно што ћемо покушати да остваримо.

Разговарао:
Јадранко Божановић
Снимио:
Зоран Михаиловић

„ГЕА“ У ФАЗАМА

У КОЈИМА БЕ СЕ ОБЕЗБЕДИТИ СВИ ПОТРЕБНИ УСЛОВИ (СТРУЧНИ, ПРАВНИ И ФИНАНСИЈСКИ) КАКО БИ СЕ У ОВОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ ЗАПОСЛИЛА НЕКОЛИЦИНА МЛАДИХ (СУФИЦИТАРНИХ?) КАДРОВА.

Градска конференција ССО Београда покренула је иницијативу за изнајлажење алтернативних могућности запошљавања у Београду. Иако она може да представља и немоћ омладинске организације да утиче на суштинска питања решавања запослености младих, ипак је ово једна од „животних“ ствари које је у задње време покренула омладинска организација.

Бито је и то да се овога пута није остало само на идеји већ су створени предуслови за њено практично реализовање, а још важније је да се цела акција не односи само на оне струке које су ионако тражене, нпр. металоперавачка, већ су створене могућности и за она занимања која у Београду немају готово никакву перспективу као што су: археологија, етнологија, историја уметности, туризмологија...

Управо у овој другој групацији млади истраживачи могу да пронађу свој интерес и да организованошћу допринесу решавању проблема незапослености младих стручњака али и да њиховим ангажовањем и делатношћу припреме низ нових програма и активности за области на које се односи иницијатива. ГК Младих истраживача Београда прихватила је иницијативу групе незапослених историчара уметности и етнолога која се односи на формирање омладинске радне организације (радни назив „ГЕА“ — галерија, етнобутик, антикварница).

Суштина ове организације била би у организованом прикупљању свих предмета материјалне културе (ношња, стари намештај, оружје, покућство, домаћа радност, грнчарија...), њиховој стручној реставрацији, конзерваторској обради, приказивању широј јавности путем изложби и продаја.

Битно је ствари поставити тако да се избегне чиста трговина културним вредностима, јер се и цела идеја заснива на спознаји да је „дилеганса“ трговина културним благом веома развијена и да њој елиминисање путем стручног и организованог друштвеног приступа представља изузетну друштвену корист. У том смислу, органи-

зоваће се сарадња са стручним институцијама за ову област путем програмског савета који ће имати улогу стручно-верификационог тела за све послове које „ГЕА“ буде водила.

Формирање ове организације одвијаће се у неколико фаза. За Младе истраживаче посебно је интересантна прва која ће се реализовати кроз истраживачке акције на прикупљању предмета материјалне културе. За ову прилику биће урађено наменско упутство а могле би бити ангажоване етнолошке групе у свим организацијама младих истраживача. Ово је уједно и најважнија фаза јер треба да створи предуслове за формирање „ГЕА-а“, односно треба да створи почетни фонд предмета материјалне културе са којим ће се део посла започети.

Друга фаза би била стручна реставраторска — конзерваторска обрада предмета тог фонда, где би били запослени незапослени стручњаци уз помоћ стручних институција. Обрађени предмети биће изложени и пуштени у продају и то ће представљати задњу фазу припрема за формирање ове специјализоване омладинске радне организације.

Оно што је битно за организацију Младих истраживача јесте да се овој иницијативи приђе озбиљно и осмишљено, јер она може да постане једна од нових садржајних форми у младим истраживачима који ће имати стручне, финансијске и остале услове за покретање низа нових програмских активности. Развијањем активности „ГЕА“ остварило би се и широке могућности за деловање историчарских, етнолошких и археолошких група у организацијама младих истраживача што, ако се узме у обзир садашње програмско лутање тих група, може имати и те каквог значаја.

Искусства Истраживачке станице у Петиници говоре нам да се може успети (кад сви то хоћемо) и са новим, смелим идејама које иза себе имају више-струку друштвену корист.

Зашто сада не покушати и на неким другим просторима и са новим садржајима?

Радован Драшкић

ОД БУВЉАКА ДО АНТИКВАРНИЦЕ

Постоји више разлога за оснивање антикварнице у Београду. Један од основних је недовољно средстава за културу и организовање културних манифестација и акција, тако да се мора ићи на самофинансирање. Радом овакве организације обезбедила би се места за запошљавање кадрова, регулисање тржишта уметничким предметима и заштита покретних споменика културе.

Антикварница би радила као омладинска радна организација и запошљавали суфицитарне кадрове, историчаре уметности, етнологе, археологе и конзерваторе, који годинама не могу да остваре право на рад и засниву радни однос са било којом институцијом културе. Прикупљањем и продајом уметничких предмета обезбедила би се основна средства за стално и повремено ангажовање младих стручњака.

Тржиште уметничким предметима већ дуже година постоји и оно је полуполегално зато што се обавља приватно преко огласа у новинама, или на бивљим пијацама. За сада се је дино предмети ликовне уметности, слике, графике, иконе, цртежи, могу набавити у малом броју приватних или друштвених продајних галерија, док се

предмети примењене уметности могу купити искључиво преко огласа или на бивљој пијаци. У антикварници ће се сви сакупљени предмети класификовати и детаљно обрађивати од стране стручњака за поједине области. Сваки предмет ће имати картон са фотографијом. Основни подаци о предмету: порекло, димензије, вредност, период коме припада, име аутора, време настанка, кратак технички опис и коме је продат, биће внесени у картон предмета. Издавање се каталог са пописом свих предмета и основним подацима о предметима, који ће излазити једанпут или двапут годишње, зависно од тога колико се предмета годишње прикупи и прода. Предмети који су од посебног значаја за нашу културу биће уступљени музејима у Србији уз минималну надокнаду, односно за вредност по којој су набављени. Поред ових послова антикварница ће вршити конзерваторске и реставраторске радове на предметима који се продају и пружати услуге свима који имају потребе за реставрацијом или конзервацијом уметничких предмета. Када се стекну економски услови за рад, ићи ће се на отварање антикварница по осталим градовима у Србији.

Значајнији део рада антиквар-

нице је заштита покретних споменика културе. Према подели која је важећа код нас споменици културе се деле на покретне и непокретне. Заштита споменика културе се врши преко Завода за заштиту споменика и музеја, и то углавном непокретних, док велики део покретних споменика не може

бити заштићен оваквим начином рада, јер заводи и музеји немају ни довољно средстава, а ни довољно кадрова за такве послове. Антикварница ће око свих послова сарађивати са републичким, покрајинским и регионалним заводима за заштиту споменика и музејима у Србији.

М. Урдаревић

ЗАБАВА ДОКОНИХ?

КОЈИ СЕ У НЕДОСТАТКУ ЗАНИМЉИВИЈИ? И НАШЕМ ПОДНЕБЉУ ПАМЕТНИЈИХ РАБОТА, БАВЕ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИМ РАДОМ И ПО ПРАВИЛУ ДАЈУ ВРЕДНЕ РЕЗУЛТАТЕ КОЈЕ ЧЕСТО ПОКРИВА ПРАШИНА У НЕЧИЈИМ ФИЈОКАМА.

Истраживачка акција дође и проба а шта остаје? Остају лепе успомене, нова познанства, љубави, много суза. Али да акција није место за бесплатно летовање и ленчарење говоре и резултати, који се у виду заборавља предају корисницима — финансијерима акције. И у таквих случајевима када се резултати не среде, не ради се завршити те осле, по као и да није било акције — остају трагови који могу само да нанесу штету. На супрот нима, постоје и друга једино већем броју) где се у предвиђеном року резултати сређени и публиковани, предају својим корисницима. Тада и тако се оправдава сама акција, новац (део друштвених средстава) дат за њену реализацију није узалуд утрошен, постају нешто видљиво, нешто што указује да се обавезе ни су неозбиљно схватиле и прихватиле.

Међутим, у овом другом случају када истраживачи испу-

не свој део посла, постоје две ситуације. Једна је када се ти истраживачки резултати стварно искористе онако како је предвиђено, када остваре свој циљ утврђен још пре самог почетка акције. А друга је када се они забораве, када заврше у фиоци неког председника месне заједнице, секретара чи новника и сл. Догађа се и до број урађен посао пропадне, да се заборави, да почне да жутити у архиви заборављен од свих. И када се постави питање где је тај рад, шта је с њим онда се они који би требало да знају загледају, чуде, или пак кажу да нису упућени у то јер нису тад били на тој функцији, да кривце треба тражити на другој страни. И тако време тече, одлазе и долазе нови људи, смењују се генерације, а истраживачки резултати се заборављају. И онда, после свега, треба поставити питање да ли уопште прочита (тј. прочита) то што мла-

ди ураде, да ли се ико запита шта су ти млади истраживачи урадили кад су потрошили силне милионе, где је то зашто се не објави?

Пропусти су, сигурно, и на страни истраживача. И они би требали да се позабаве ни тањем шта се ради са резултатима, како се користе, има ли тај истраживачки рад своју сврху (осим да троши друштвене паре) ако се оно што се уради не искористи како треба? И чему води прашина пала на страни нечијег труда и муке? Има ли уопште сврхе нешто што ничему не користи? Не би требало да правимо акције ради акција, већ акције ради онога чега смо се прихватили, а то је садржано у резултатима. И зато ако се не поведе рачуна баш о тим резултатима може се с правом рећи да акције служе забави и разоноди док оне младежи. А ми то не желимо.

Јасмина Тодоровић

СЕБАЊА

МУКЕ С УЛИЦАМА

КОЈЕ КАО ДА ЖЕЛЕ ДА СЕ СКЛОНЕ ОД МЛАДИХ ХИДРОЛОГА

6 и 10. Улазимо у аутобус још сањиви. И овога јутра наш циљ је Азања. Појединци се намештају да допуне свој сан, мада им возач својом „финном“ вођњом то не допушта. Понеки завирјују у торбу проверавајући да ли су понели довољан број катастар. Силазимо на станици, и сви се окупљамо око Воје да нам да последња обавештења. Сазнајем да сам у групи са Гагом и Пером. Полазимо. Данас је наше одређиште Голобочки пут, тачније друга улица од села. Тражећи ту улицу заустављамо мештане и питамо их да нам покажу где је. Свако нам даје различита обавештења. Пера полако постаје нервозан. Ипак, својом упорношћу је налазимо.

Свраћамо у прво двориште где уједно започиње наш радни дан. Зовемо домаћина. Долазимо до бунара, Гага прикупља податке, Пера мери дубину, испитује PH и врши испитивање нитрата, а ја мерим одстојање од WCa... Боцу за узрок смо напунили и ја крећем на станицу да бих је предала Влади. При повратку срећем Деју, Нелу, „Македонију“. Њихове улице нема. Настављам даље и опет налазим своју групу. На крају наше улице долазимо до закључка да смо погрешли пут јер на карти је цртан камени

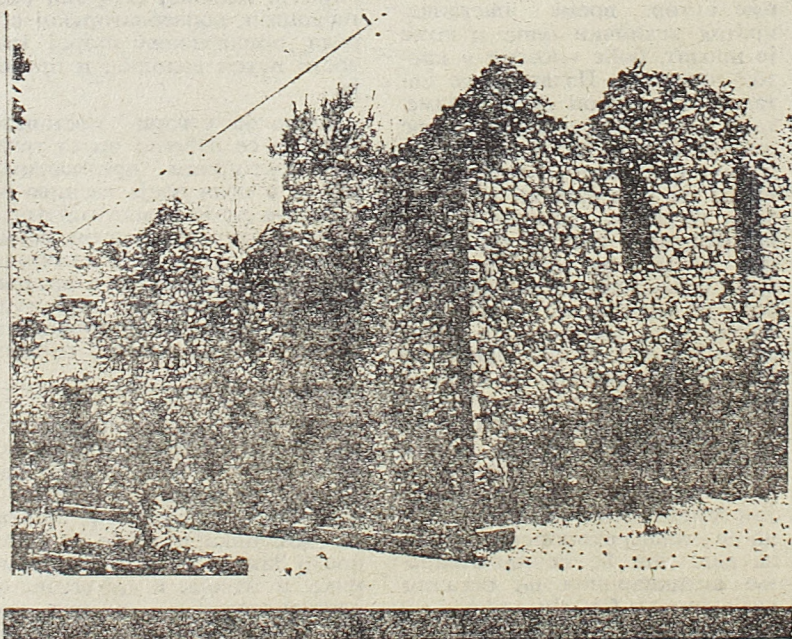
а ми смо у некој каљузи. Све у свему, није лоше. Пери се повратило расположење и сада је много пријатније за рад. Један човек нас доводи у праву улицу. Настављамо са радом. Има доста бунара.

У себи замислих како је занимљива хидрологија. Сусрети са људима, жеља да им пружимо некакву малу помоћ.

Помало уморни стајемо. Одмор и ужина. За ужину паштета и хлеб. Ово нас је окрепило и орни настављамо даље. Још која кућа и нестаће нам фосфорне киселине. „Нерасположени силазимо у село.

15 и 10. Аутобус долази. Напуштамо Азању. За нама остају 22 бунара.

Б. Марниковић

ПИРОТ

АПЛАУЗ ПА ЗАБОРАВ

Позивајући се на дугогодишње искуство пиротских истраживача, можемо слободно рећи да многи, махом вредни резултати, готово никад нису доживели да буду и примењени тамо где би били корисни. За то, наравно, нису криви истраживачи, јер су увек улагали максималне напоре да после сваке акције прикупе и среде све резултате и, тако сређене, понуде корисницима. Међутим, и када је било оних који су се интересовали резултати готово никад нису били и искоришћени. Доказа за то има доста.

Поменимо, најпре, једину савезну истраживачку акцију која је изведена у Пироту и ситуацију са њеним резултатима. У сарадњи са Ветеринарским факултетом из Београда, Ветеринарском станицом из Пирота и другим, наизглед, заинтересованим субјектима организована је савезна ветеринарска акција. Око двадесетак студената ветерине и других учесника неуморно је радило на терену. Висока проучавајући постојећи сточни фонд и услове за његов даљи развој као и неке болести код стоке. Све у свему веома занимљива и вредна акција. Већку помоћ истраживачима пружала је Радна акција „Пирот“ на којој су учесници били смештени и где су се хранили заједно са бригадирима.

Када је акција, ипак, веома успешно изведена, прикупљени су и сређени сви резултати напорног рада. Тако комплетирани резултати су предати Ветеринарској станици у Пироту. О тим резултатима се више ништа није чуло. И данас се не зна да ли су уопште за нешто искоришћени или су, можда, своју судбину запечатили у некој фиоци покривени слојем прашице.

Ситуација није ништа боља ни са многим вредним резултатима локалних акција којих је, узгред речено, у Пироту било веома доста. Тако, на пример, у сарадњи са ОК ССО Пирот спроведена је анкета о културним потребама наше омладине. Након обављеног посла на терену сви резултати су сређени, израчунати проценти и све остало, међутим, ОК ССО — Пирот као наручилац више није ни питала шта је било са тим и да ли ће се нешто искористити. Резултати су своју судбину неславно завршили у архиви младих истраживача не угледавши светлост дана.

Томислав Јевтић

ОКИЋЕНИ НАГРАДАМА

Пре шест година група ентузијаста, студената и наставника Стоматолошког факултета у Београду, оформила је иницијативни одбор Младих истраживача на овом факултету. Пожртвованим радом успели су још те исте 1978. године, да остваре своје замисли и организују стоматолошку програмску акцију у оквиру ОИА „Јужна Морава 78“, у Босилеграду. На овој акцији учествовало је 40 студената, лекара и наставника Стоматолошког факултета. Већ следећа акција 1979. у Прибоју припремана је озбиљније и са већ постојећим искуством, показала је свој квалитет. У новембру 1979. за елаборат „Стање здравља усне дупље становништва на територији СО Прибој“ добијена је I новембарска награда Универзитета за научни рад. Те исте године приступило се оснивању Клуба МИ, који је добио име „Др Милан Стојићевић, по једном од оснивача организације на факултету.

Од тада до данас Клуб је остварио 9 програмских акција: 5 републичких (1980 Ша-

бап, 1981. Голубац и Барајево, 1982. Ваљево и 1983. Зајечар), 2 акције Клуба у Црвј Гори (Шавник 1982. и Андријевић, 1983.) и две акције у оквиру ОИА „Београд 82“ и „83“.)

Ове године као признање за свој рад и озбиљан посао којим се бавимо, МИ су укључе ни у највећи пројекат који тренутно води Стоматолошки факултет: „Лоше здравље зуби и уста становништва Града Београда“ и у току јуна месеца око 60 истраживача је, у јеку испитног рока, прегледало 2 000 студентске омладине у студентским домовима Карабурма и Студентски град (активност на томе је и даље у току). Рад на терену се састоји од систематских прегледа уста и зуба становништва као и стоматолошких интервенција (вађење и поправка зуба), јер екипе на терен носе 2 — 3 покретне војне амбуланте, које добијамо од Санитетске управе ЈНА са којом већ низ година сарађујемо, као и опрему и инструментариј које нам позајмљују Клинике Стоматолошког факултета, а и део

опреме коју поседује Клуб. На основу добијених резултата унесених у стоматолошки истраживачки картон за сваког прегледаног пацијента, након акције се ради елаборат о здрављу уста и зуба становништва региона који је истраживан. Такође, на основу тих података студенти млади истраживачи раде научне радове са којима заиста успешно излазе на стручне конгресе студената медицине и стоматологије Југославије. Таквих радова до сада је било 60.

Сав овај огроман посао не би се могао завршити да ни смо имали иза себе Програмски савет и наставно особље факултета који су нам обезбедили изузетну стручну сарадњу како око припреме програма акције, тако и за извођење саме акције.

Завидан је податак да је кроз Клуб од оснивања прошло преко 600 студената Стоматолошког факултета, из рачу најбољи наставно особље и ученике средње медицинске школе — стоматолошког смера, од којих су један број већ наставници нашег факултета и

признати стручњаци у својим областима.

Правећи резиме досадашњег рада, Клуб је дошао до пода така да је у току ових 6 година прегледано преко 10 000 пацијената, извршено скоро 15 000 стоматолошких интервенција на терену, али поред овога за свој највећи допринос у досадашњем раду сматрамо ширење здравствено-хигијенске културе код становништва, нарочито деце на терену где смо реализовали све је акције, јер је то оно што остаје као траг нашег деловања.

Наш рад, наравно, није остао незапажен, па је Клуб, поред већ поменутих и новембарске награде за научни рад 1979. добио II новембарску награду за 1981., „4-то априлску награду“ ССО Стоматолошког факултета, 1983. „4-то априлску плакету“ УК ССО, а ове године и Октобарску награду Града Београда за научни рад студената, за елаборат „Стање здравља уста и зуба код становништва СО Ваљево“.

Бранислав Караџић

БИЛОЗИ ИСТРАЖУЈУ

СЕОБЕ ПТИЦА

КОЈЕ У ВЕЛИКОМ БРОЈУ ПРЕЛЕГУ, С ЈЕСЕНИ И ПРОЛЕБА, НАШЕ КРАЈЕВЕ

На првој Конференцији орнитолога Југославије (орнитологија — наука о птицама) одржаној у Београду маја 1983. договорено је, између осталог, да се први пут у Југославији, а и на Балкану, организује праћење миграције птица. Став орнитолога Југославије био је да са овим послом треба почети на јесен и то на подручју Моравско-вардарске долине, а да локалитет истраживања буде Прешево као уско грло ове долине. Организација ове сложене акције поверена је Биолошко-истраживачком друштву „Јосиф Панчић“, организацији Младих истраживача Природно-математичког факултета из Београда која се у свом досадашњем раду истакла вредним резултатима.

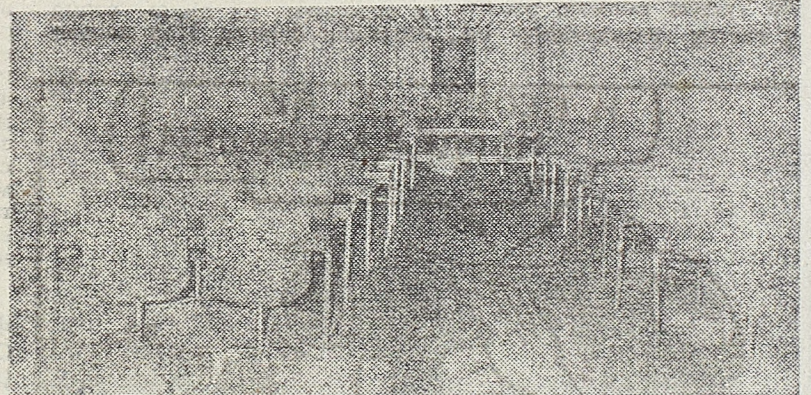
О путевима и правцима сеобе птица у Југославији до сада поузданих научних података нема. Претпоставља се да је Моравско-вардарска долина један од путева (поред Бердапске клисуре, долине Дунава) којим се селе птице из источне и средње Европе.

Праћењем миграције птица утврђују се подаци о путевима и правцима сеобе, као и деловима Европе из којих птице селе, временским интервалима у којима се поједине врсте селе, значајни подаци о дужици живота, појединих врста о понашању, као и низ других за науку вредних података.

Организацији и реализацији акције пришло се са пуно ентузијазма у условима и на начин својствен младим истраживачима. Без икаквих материјалних средстава обезбеђених унапред и без икакве опреме, у кратком припремном року акција је, сада се то по њеном завршетку може рећи, успешно реализована.

Скромна средства за смештај и исхрану учесника (сува храна) обезбедиле су РК и УК Младих истраживача, фото-материјал организација МИ Загреб, 15 000 прстенова обезбедио је Орнитолошки завод ЈАЗУ из Загреб, дурбине за опсервацију Институт за биолошка истраживања „Синиша Сташковић“ из Београда, део прстенова „Друштво за опазовање и прочевање птица Словеније“, а мреже за хватање птица обезбедиле су сами учесници из приватних колекција (можда је важно напоменути да се те мреже не могу набавити у Југославији, да једна кошта око 20 долара, да је на самој акцији поцелано 14 мрежа које власницима неће бити надокнађене).

Акција је трајала 70 дана (од 24. августа до 31. октобра), учествовало је 40 учесника (позвано 90) из целе Југославије. Истраживачи су били подељени у 14 емена по 5 дана (на 5 учесника у смени). Однос „професионалаца“ и младих истраживача (90 одсто учесника били су млади истраживачи) базиран је на потпу-

но равноправној основи како у теренском делу посла тако и у обради и публиковању резултата које следи. Радило се са 15 — 20 стално постављених мрежа по свим временским условима.

Прстеновано је око 3 500 птица, прикупљени бројни подаци о крупнијим врстама птица селица до унапред припремљеним упитницима које ће бити компјутерски обрађени у Орнитолошком институту у Загребу. Уловљене су и птице са прстеновима из Совјетског Савеза и Чехословачке чиме је и доказана претпоставка да се Моравско-вардарском долином селе птице из источне и средње Европе.

Прикупљени су и интересантни налази о неким врстама птица за које се није претпостављало да се тим путем селе.

Детаљна анализа и обрада података биће обављена до краја текуће године. Резултати ће бити публиковани као заједнички рад свих учесника у „Ларус-у“, југословенском орнитолошком часопису, а већ постоји понуда и иностраних

стручних часописа да публикују ове резултате, који очигледно имају међународну научну вредност. Иако детаљна обрада резултата тек следи, већ први подаци намећу потребу да акција праћења миграције птица постане традиционална (да се обухвате обе сеобе: пролећна и јесења) на подручју Моравско-вардарске долине. Већ је покренута иницијатива од стране учесника из Македоније да се организује, паралелно, истоакција, на истим принципима на подручју Демле — Коплије.

Идеја и први резултати добијени су пуну подршку не само младих истраживача, већ и научних институција широм Југославије. Остаје да се, хитно, трајно реше извори финансирања и опреме за ова истраживања у којима заједнички, равноправно учествују млади истраживачи и сви они који воле птице, са већ афирмираним научним радницима, у акцији која даје вредне научне податке.

Радомир Мандић

Sunshine

VLADA BZ.

АСТРОНОМСКО БОШЕ

И БАНКАРИ ПОМАЖУ

За све љубитеље астрономије и остале смртнике радосна вест. Реализоване су две астрономске експедиције. Прва је ишла од 5. до 10. септембра, а друга је скоро завршена, 24. октобра. Недељна дана пре Шк експедиције (то је њен званични назив), сврачили смо на Народну опсерваторију. Обавијени густом гминем, улазимо у светлу резиденцију у-

ва истраживачка крв. И тако су кренули МИ пут Рајске планине. Пет људи, међу њима и Слободан Јанков, стари пријатељ и стручни сарадник астронома — аматера. Прва ноћ. Облачно. Шатор није склопљен, нема металне конструкције. Киша је почела да мрмочи. Позвани смо у кућу. Код домаћина ћемо преноћити и склонити од кише веома осетљиву опрему. Ноћ полако

дати овај материјал Опсерваторији на обраду.

Као што сте већ прочитали одржана је још једна експедиција. Била је посвећена истраживањима метеорског роја Орионида, који је тесно повезан са Халејевом кометом. Због тога је ова експедиција ушла у међународни програм истраживања. Међутим, виша сила се понграла са нама, јер смо имали само једну ведрину. Да не бисмо улудо губили време разговарали смо о нашем будућем раду. Говорило се о проблемима, највише је спомињана литература и опрема. Да. Заборавио сам да вам кажем да је место одакле смо ершили посматрања била Станица у Петници.

За време кише гледали смо филмове о мисији Војачера „До Сатурна и даље“. Један филм је приказан и ученицима Медицинске школе у Ваљеву. И најзад је дошла дугоочекивана ведрина ноћ. Хладно је. Упражњавамо астробик небилци повећали температуру околине.

Почели смо са радом. Сваки метеор упртавамо у карту. Њмамо 55 вибена нако је те ноћи био максимум. Ујутру све формуларе предајемо једном типу који је задужен за обраду тих података. Занста га жалимо. Још није стигао да аналитички обради метеоре са овогодишње акције, јер по датака има занста много, а математички апарат је гломазан. У току паузе смо пекли кромшире на вагри и кавали чај. Тако нам се завршила те ноћ. Иначе, одзив је био добар, од позваних 14 дошло је 12. Пошто нас пређе и следећа ноћ — наједном се наоблачи — снаковасмо своје ствари, средисмо Станицу и — закаснисмо на југарњи аутобус. У Ваљево стигосмо камсином за превоз стоке (хвала богу у камиону друге стоке није било). Да ли су нам посматрања била успешна, показаће резултати компјутера Новосадске банке.

Миодраг Опњановић
Владимир Јанковић

Здраво ДРУГОВИ ИСТРАЖИВАЧИ!

Јављамо се већ неколико пута, али изгледа да наша писма иду у кош. Још овај пут да покушамо, па ако не буде ништа, шта се може. Рада се о нама, младим истраживачима из Црне Горе.

Основани смо још у марту ове године као Универзитетски клуб Младих истраживача „Вељко Влаховић“ у Титограду. Тренутно имамо педесетак чланова, махом ученика средњих школа и студената. Ђетос на истраживачким акцијама широм Србије учествовало је 20 наших чланова. Пошто пробоше акције, жељни даљег истраживања организовали смо истраживачку акцију „Скадарско језеро 83“ (24. и 25. септембра) са програмом биологије. Вршили смо испитивања о врстама, количини и начину лова рибе у језеру. Акција је у потпуности успела, а велику помоћ пружило нам је Биолошки институт из Титограда. Сарадњу са Институтом ћемо наставити — у плану је сакупљање земних и летелих инсеката (такође на Скадарском језеру) и испитивање врста рибе у ријекама у околини Титограда. На пољу историје такође припремамо акцију (планирана, ако временски услови дозволе за другу половину октобра): наставак прве партизанске пионирске чете у Црној Гори. Како и, истраживањима мање познате биографије бораца чија имена носе разне организације или школе.

У нади да ћемо убудуће много више сарађивати, другарски поздрав,

Џанкић Предраг, секретар
Председништва Универзитетског клуба Младих истраживача „Вељко Влаховић“
Титоград

И БЕОБАНКА ЋЕ
ИЗГЛЕДА ПОМОГИ!

равника. „Здраво, ветерани, јел знате да је Звездара расписала конкурсе за истраживачке астроклимата? „Не знате? Послали су ГК МИ још пре неколико месеци (можда 12!). И тако миц по миц довосмо до закључка да је ово права ствар, да треба направити експедицију, да најзад неко може искористити наш рад (иако су неки „брижни спаситељи“ труде да докажу како смо друштвено штетни да бисмо још жалосније тавачи припадају МИ). И тако у тих недеља дана вршене су припреме за експедицију. Тема: астроклимат на подручју Рајске планине (25 км јужно од Прокупља). Зашто је изабрано баш то место било је јасно само астрономима. Наиме, астрономска Опсерваторија Србије намерава да на врху Јованова Глава подигне за пар година (можда ни тада) висинску астрофизичку опсерваторију, али се пре тога мора испитати астроклима (турбуленција, поларизација, сјај неба и сл.) зашта су потребни млади људи и њих

одмиче уз пријатан разговор и домаћи антижгаравични крушковац. Домаћин има око 50 година, најмлађи човек у околини. Ђутимо. Трагедија нашег села. Следећа ноћ такође облачна. Доживљаји слични као и претходне ноћи. И најзад, експлодирало је ведро јутро. Одмах смо се прихватили посла, монтирали смо полигон. После тога прешли смо на полариметријска посматрања. Ово нам и није неки посао, јер чека нас напорна ноћ; осећамо је, шупња се. Температура је пала. Осв се небо звездала. Можеш их видети и у трави колико су сјајне. Фотоапарати шклоцају, тишина је, снимасе небо. Температура је у минусу (није ни чудо кад смо на преко 1000 метара надморске висине). Пилжвини падају у несвест. Прсти се коче, али се мора издржати до зоре. И тако још три дана. Биланс: полариметријска посматрања обављена, 10 спимљених касета са доста информација о стању неб, у зом делу Србије. Ускоро ћемо пре